

ПРЕДИ ЧЕТВЪРТ ВЕК

Когато проф. Цветан Сивков ми предложи да напиша нещо по повод двадесет и петата годишнина на Юридическия факултет, реших да прегледам отново издадената през 2013 г. кратка история на Факултета. Прочетеното ме върна четвърт век назад и ми припомни някои позабравени конкретни факти, които авторът прилежно беше издирил, подредил и обобщил. И възкреси, разбира се, впечатления и преживявания, които няма как да влязат в едно официално историческо четиво. Случи се така, че имах възможност да бъда свидетел или пряк участник в основните събития, свързани с предисторията и историята на Юридическия факултет още от времето, когато бях избран за член на Академическия съвет (1987), и по-късно като заместник-ректор (1989 – 1990, 1991 – 1995), ректор (1999 – 2007) и председател на Общото събрание (2007 – 2011) на Великотърновския университет.

Няма съмнение, че създаването на юридически факултет във Велико Търново беше изключително важно събитие, което допринесе съществено за структурното дооформяне на Великотърновския университет като класически български университет, то въодушеви и активизира юридическата общност на Велико Търново и неговото гражданство. Тогава за първи път университетската подготовка на юристи, която до този момент се извършваше само в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, официално беше изнесена вън от него. Съвсем естествено това стана във втория по време на създаване български университет – Великотърновския. Казвам това, за да припомня, че създаването на Великотърновския юридически факултет няма нищо общо с по-късното силно разрастване на мрежата от юридически специалности и факултети у нас и че още от самото начало подготовката на юридически кадри тук следва и съхранява добрите традиции и високите изисквания на Софийския университет и неговия Юридически факултет. В първите години имаше опит за по-различен подход при комплектуването на екипа от преподаватели, но той беше прекратен бързо с активното участие и на студентите юристи. Този позабравен днес

факт, съпроводен от интересни събития, изигра важна роля в по-нататъшното развитие на Факултета. Високото ниво на обучение беше и си остана особена грижа на ръководствата на Юридическия факултет и на неговите преподаватели. Спомням си, че Юридическият факултет на Софийския университет приемаше ограничен брой студенти по право, които желяеха да продължат обучението си там, само от Великотърновския университет, при това с много висок успех. Този принцип се спазваше толкова стриктно, че дори един министър по времето, когато бях ректор, ми се обади с молба да приема във Велико Търново студент от друг юридически факултет, за да може на следващата година да кандидатства за прехвърляне в София.

През годините интересът към специалността „Право“ не намалю, макар че демографската криза се отразява все по-тежко на приема в българските университети. Особено силен беше интересът в началото на деветдесетте години, когато беше разрешено и обучение срещу заплащане. Кандидатстваха дори хора с високо образование и с добра професионална кариера. Спомням си, че сред тях беше и един известен великотърновски професор, който май не успя да стигне до края. Оказа се, че юридическо образование не се получава лесно.

През лятото на 1999 г., малко след като бях избран за ректор на Великотърновския университет, Законът за висшето образование беше променен за пореден път и се въведоха изисквания за определен брой хабилитирани преподаватели като част от академичния състав на факултетите. Беше премахнато и платеното обучение. Промените в закона направиха невъзможно съществуването на самостоятелен юридически факултет във Великотърновския университет и наложиха специалността „Право“ да бъде включена в състава на друг факултет – най-напред в Стопанския (за кратко през 1999 г. се създаде Стопанско-юридически факултет), а по-късно в Историческия факултет (Историко-юридическият факултет просъществува от 2001 до 2009 г.). Зад тази кратка информация стоят множество трудни обсъждания и разговори на различни университетски и държавни

равнища, както и неизбежни сложни начални взаимоотношения между ръководствата и преподавателските колективи на приемащите факултети и колегите юристи. Много активен, упорит и не особено конструктивен беше един от заместник-министрите на образованието и науката, който в крайна сметка успя да наложи включването на специалността Право сред специалностите в Историческия факултет. Все още бях ректор, когато на едно съвещание в София срещнах този заместник-министър, който междуременно беше станал заместник-ректор на един колеж в Южна България. Попитах го как се чувства сега, а той ми отговори, че се мъчи да изпълнява нормативните изисквания, които по-рано е наложил като заместник-министър. Хубаво признание, но закъсняло!

В края на моя втори ректорски мандат неколцина преподаватели юристи поискаха среща с мен и ми предложиха да подкрепя идеята им да работят от името на университетското ръководство за възстановяване на самостоятелния Юридически факултет. Приветствах тази идея, разбира се, защото беше важна и продуктивна, а пък и знаех, че мнозина от преподавателите юристи имат силно влияние и реални позиции на различни нива на съдебната, законодателната и изпълнителната власт у нас. Две години по-късно самостоятелният факултет беше възстановен. Съобщавам това, за да направя малко уточнение

в казаното по този повод в Историята на Юридическия факултет, където идеята за възстановяване на факултета се свързва с новото университетско ръководство, което застана начело на Университета след 17 май 2007 г. Това ръководство всъщност поде вече съществуващата идея и положи, разбира се, сериозни усилия за нейната успешна реализация.

През изминалите двадесет и пет години от Юридическия факултет на Великотърновския университет излязоха повече от двадесет випуска висококвалифицирани прависти. Връчването на дипломите им всяка година става на 16 април, когато се отбелязва Денят на българската конституция, който е и празник на българските юристи. Чудесно е да се види и усети основателното самочувствие на нашите абсолвенти, които получават дипломите си на знаково място – в музея „Възраждане и Учредително събрание“, в присъствието на български държавници и видни правници. Това е високо и напълно основателно признание за всички, които създадоха, укрепиха и продължават да развиват един от най-важните факултети на Великотърновския университет.

Честит празник!

**Проф. д.ф.н. Иван Харалампиев,
ректор на Великотърновския университет
(1999 до 2007 г.)**